

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING till
Landstinget med förslag till landskapslag
om Ålands självstyrelsedag.

Den 2 december 1975 överlämnade landskapsstyrelsen till landstinget en framställning med förslag till landskapslag om Ålands självstyrelsedag (Nr. 8/1975-76 Lt) vilken framställning grundade sig på en tidigare framställning den 23 november 1973 som emellertid förkastades av landstinget den 22 maj 1974. Den framställning varom nu är fråga ledde till lagstiftningsåtgärd och antogs med vissa av landstingets lagutskott gjorda ändringar den 17 januari 1976. Ändringarna hänförde sig huvudsakligen till rätten för landskapets och kommunernas tjänstemän att erhålla självstyrelsedagen som en betald fridag och rätten för affärs- och handelsföretag att hålla öppet på självstyrelsedagen. Enligt den av landstinget antagna lagen skulle nämnda tjänstemän vara skyldiga att inarbeta den lediga tid de erhållit på självstyrelsedagen samt skulle affärs- och handelsrörelserna ha rätt att hålla öppet på självstyrelsedagen.

Såväl landskapsstyrelsens framställning som lagen i dess slutliga lydelse innehöll bestämmelser om skyldighet för i landskapet registrerade fartyg att på självstyrelsedagen anordna högtidsflaggning enligt internationellt bruk. Införandet av denna bestämmelse föranledde emellertid republikens president att förordna att lagen skulle få förfalla. Motiveringen härför var att införandet av ifrågavarande bestämmelse jämligt 11 § 2 mom. 20 punkten självstyrelselagen var av rikslagstiftningsnatur, varför landstinget således överskridit sin lagstiftningsbehörighet. Presidentens skrivelse i ärendet är av följande lydelse:

"Till Ålands landskapsstyrelse

Ålands landsting har den 17 januari 1976 fattat beslut om antagande av landskapslag om Ålands självstyrelsedag.

Vid föredragning i statsrådet i dag har Jag, efter att ha infordrat Högsta domstolens utlåtande i ärendet, över vilket även Ålandsdelegationen avgivit sitt yttrande, funnit att enligt den granskning underkastade landskapslagen skulle den 9 juni högtidlighållas som Ålands självstyrelsedag. Infaller denna dag på annan vardag än söckenlördag, skall arbetet i landskapets och kommunernas ämbetsverk, skolor och andra inrättningar samt på landskapets och kommunernas arbetsplatser i allmänhet inställas. För bibehållande av arbetsinkomst må arbetstagare vara berättigad att på grundval av ömsesidig överenskommelse med arbetsgivaren på annan tid utföra arbete, som sålunda blivit inställt. Under

självstyrelsedagen skall på byggnad, som inrymmer landskapets eller kommuns ämbetsverk, skola eller inrättning hissas landskapet Ålands flagga. På landskapet tillhörigt eller i landskapet hemmahörande fartyg, som sagda dag ligger vid kaj eller för ankar och är utrustat för trafik, bör såvitt möjligt anordnas högtidsflaggning enligt internationellt bruk.

Jämlikt 18 § självstyrelselagen fastställs genom landskapslag bl.a. landskapsstyrelsens och lantrådets åligganden inom de gränser självstyrelselagen stadgar och enligt 36 § självstyrelselagen inrättas landskapsförvaltningen underlydande tjänster och befattningar av landskapsstyrelsen, som även utnämmer innehavarna av dessa tjänster och befattningar. Enligt 13 § 1 mom. 3 punkten självstyrelselagen tillkommer landstinget lagstiftningsbehörighet rörande kommunalförvaltning. Med stöd av dessa stadganden äger landstinget rätt att besluta om inställande av arbetet i landskapets och kommunernas ämbetsverk och på deras arbetsplatser.

Arbete på självstyrelsedagen skall emellertid enligt landstingsbeslutet inställas endast såvitt, arbetsuppgifternas art det medger. Om detta inte är fallet, skall alltså arbetet fortgå även på självstyrelsedagen. Härav följer bl.a., att registratorskontoren i landskapet hålles öppna i den mån detta är nödvändigt för mottagande av fataliebundna ärenden. Någon anmärkning från kompetenssynpunkt torde icke böra rikta sig mot landstingsbeslutet till denna del.

Stadgandet i landstingsbeslutet 3 § rörande utförande på annan tid av sådant arbete som inställts på självstyrelsedagen har icke givits en sådan utformning, att det skulle ge upphov till några rättigheter eller skyldigheter. På grund härav och med beaktande av att landstinget enligt 13 § 1 mom. 6 punkten självstyrelselagen har lagstiftningsrätt rörande bl.a. arbetsavtal, torde ej heller detta stadgande föranleda anmärkning från kompetenssynpunkt.

Föreskriften i 4 § 1 mom. landstingsbeslutet om användningen av landskapet Ålands flagga vid landskapets eller kommuns ämbetsverk, skola eller inrättning faller enligt 13 § 1 mom. 20 punkten självstyrelselagen inom landstingets lagstiftningskompetens.

Landstinget måste anses berättigat att bestämma och ge föreskrifter även om högtidsflaggning enligt internationellt bruk på landskapet tillhöriga fartyg. Härom stadgas i landstingsbeslutet 4 § 2 mom. Detta stadgande har emellertid utsträckts att gälla även alla övriga i landskapet hemmahörande fartyg. Sådan flaggning som icke avser riksflaggan eller landskapet Ålands flagga har icke förutsatts i självstyrelselagen. Med tillämpning av de grundsatser 11 och 13 §§ självstyrelselagen innehåller, måste sagda angelägenhet jämlikt 11 § 2 mom. 20 punkten självstyrelselagen hänföras till rikets lagstiftningsbehörighet. Emedan landstinget således överskridit sin behörighet,

har Jag med stöd av 14 § 2 mom. självstyrelselagen beslutat förordna, att förevarande landskapslag skall förfalla; vilket Landskapsstyrelsen härmed till kännedom meddelas.

Helsingfors, i Statsrådet den 2 april 1976.

Republikens President Urho Kekkonen

Justitieminister Kristian Gestrin."

Förevarande framställning bygger på den tidigare av landstinget antagna landskapslagen i ärendet, dock med den ändringen som betingas av presidentens beslut i behörighetsfrågan. I lagtexten har även vissa andra smärre ändringar gjorts. Landskapsstyrelsen anser fortsättningsvis att man bör sträva till att göra självstyrelsedagen till en betald fridag för så vida arbetstargrupper som möjligt. Tills vidare skulle dock föreligga skyldighet att arbeta in den ledighet som erhållits på självstyrelsedagen på tid som annars skulle ha varit ledig. Lämpligast är att självstyrelsedagen på förhand inarbetas på någon lördag under januari eller februari månad. I år torde självstyrelsedagen dock lämpligen inarbetas i efterhand under oktober eller november månad.

Enligt 7 § landskapslagen om semester för landskapets tjänstemän (27/74) skall en redan intjänad ledig dag icke inräknas i semestertiden, ifall denna omfattar också den lediga dagen. Detta stadgande bör innevarande år skäligen kunna tillämpas beträffande självstyrelsedagen, även om denna arbetas in i efterhand, på grund av den korta tid som återstår till den 9 juni efter det lagen trätt i kraft.

Med hänvisning till det anförda förelägges Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g

om Ålands självstyrelsedag.

I enlighet med Landstingets beslut stadgas:

1 §.

Till åminnelse av Ålands landstings första sammanträde skall den nionde juni högtidlighållas såsom Ålands självstyrelsedag.

Självstyrelsedagen omfattar det dygn som börjar klockan tjugofyra natten till sagda dag.

2 §.

Infaller självstyrelsedagen på vardag, skall arbetena i landskapets och kommunernas ämbetsverk, skolor och andra inrättningar samt på landskapets och kommunernas arbetsplatser i stöd av denna lag inställas, såvitt arbetsuppgifternas särskilda art det medger.

Rådstuvurätten och magistraten i Mariehamns stad anses icke som kommunalt ämbetsverk enligt denna lag.

3 §.

För bibehållande av arbetsinkomst är arbetstagare berättigad att på grundval av ömsesidig överenskommelse med arbetsgivaren på annan tid utföra arbete, som sålunda blivit inställt.

4 §.

Under självstyrelsedagen skall på byggnad, som inrymmer landskapets eller kommuns ämbetsverk, skola eller annan inrättning eller på dominerande plats invid sådan byggnad, hissas landskapet Ålands flagga.

Ligger landskapet tillhörigt fartyg under självstyrelsedagen vid kaj eller för ankar och är det utrustat för trafik, bör på fartyget, såvitt möjligt, anordnas högtidsflaggning.

Mariehamn den 15 april 1976.

L a n t r å d

Lagberedningssekreterare

Alarik Häggblom

Christer Jansson.